

În clișeu, alături de Vasile Nițulescu.

G. IONESCU-GION:

Florea

Cu sufletul mărit canulpetrescian, refăcând, pentru sacerdoțiul creației, drama celui care „a văzut idei”, actorul G. Ionescu-Gion este el însuși — metaforic vorbind — un personaj din opera celui mai mare dramaturg român de după Caragiale. Cine-l privește cu pătrundere trecând zilnic pe Sărindar, spre teatru, cu figura încernată într-un zîmbet sceptic, cu ochii arzînd de viață interioară, mereu degajînd din înfățișare aerul fin al boemei intelectuale, nu poate să nu se gîndească la o sinteză eterată a bărbaților mace-rați de absolut din *Patul lui Procust*. În

jurul lui nu s-a țesut vreo legendă publicitară. Despre puțini actori s-a scris cu mai mare și egal respect ca despre Ionescu-Gion. Florile de stil circumstanțiale distonează atît de flagrant cu misterul ființei sale actoricești, încît cei mai „artiști” croniciari s-au obligat la rigoare și analiză. Cu toții simțim, ascultîndu-l și privindu-l, că jocul lui Gion trece limita convenției printr-o confuzie de planuri ale trăirii care nu poate sta în nici o tablă a esteticii actoricești. Ca și la celălalt mare contemporan al său, George Calboreanu, arta lui Gion nu se poate explica. Ea sugerează variante fizice ale unor eroi literari exemplari, provocînd un capriciu de inteligență și sensibilitate în fiecare spectator. Dovadă și apropierea noastră de liniile sintetice ale lui Fred Vasilescu și Ladina. Asemenea actori creează, așadar, tipologii. Ei nu refac logica personajului pe partitură, ci o re-creează, substituindu-se dramaturgului, ei nu studiază cromatica nuanțelor, ci propun alta, cu stranii inflexiuni de viață esențializată.

Stagiunea încheiată, bogată în câteva evenimente, ne-a confruntat cu o față nouă, extraordinară, a dramaturgului Victor Ion Popa. Cu fiecare surpriză de acest fel — scenică sau tipografică — înțelegem mai bine la cite bucurii ne putem aștepta din seaoarea la lumină deplină a dramaturgilor interbelici. Departe de redactarea unei panorame a dramaturgiei din numita perioadă, avem totuși revelații de artă pria montări ilustrative.

Răspîntia cea mare a fost un eveniment comparabil cu premiera absolută a lui *Danton*. O dramă patriotică, în ordinea exterioară a coloraturii eroice sadoveniene, complicată prin intelectualizarea conflictului, la capătul seriei literare de „boieri luminați”, a avut șansa unei distribuții antologice. Tragedia familială a boierului Florea, răspîntia unde i s-au încercușat drumurile înțelegerii, au aflat în interpretarea lui Ionescu-Gion ideala lor configurare scenică. Pasta umană a personajului fiind categoricală, Ionescu-Gion s-a aflat în situația de a suprapune datele unui specific psihologic peste o coloratură intelectuală etnică, tipul spiritualizat oferit de actor devenind problematic și dilematic pentru estetica interpretării eroilor naționali. Căci Florea este un personaj marcat de o viziune

românească a vieții dincolo de armătura reflexiv-livrescă a oricărui intelectual. Variantă din tipologia „oamenilor pământului”, eroul încarnat de Ionescu-Gion trimite totuși la un model celebru de trezire a conștiinței naționale, Apostol Bologa, ceea ce iarăși a însemnat pentru actor un efort analitic de rămânere în cadrul mesajului din piesă. Foarte lesne s-ar fi putut trece granița în teritoriul recitativului, cazul de conștiință să-l fascineze pe interpret pînă la virtuozitate. Dar Ionescu-Gion are rara facultate a disocierii între programatic individual și viziune amplificată în mai mulți eroi, introducîndu-se și pătrunzîndu-se de atmosfera conflictului. El ocolește intelectualismul exacerbant, nu-și izolează personajul prin exces dramatic, ci îi caută cu tensiune disimulată rostul uman al integrării în mijlocul semenilor ce încearcă să supraviețuiască demn catastrofei naționale. Ocupația germană a primului război mondial, ca orice ocupație, răstoarnă valorile morale și confruntă pe fiecare în parte cu destinul colectiv. Drumul de la rezistența pasivă, închistată în demnitatea unei tradiții de viațuire și consolidare gospodărească, pînă la acțiunea energetică, partizană, deci ofensivă, se încruciează, la răspîntia gloduroasă a evului dezlănțuit, cu drumurile băieților constrînși și ei la atitudine. Numai în scena înfruntării dintre Golu Ruscanu și Sinești din *Jocul ielelor*, Ionescu-Gion a mai atins sublimul tragic, ca în tabloul îndurerării bărbătești, al surpării certitudinilor, al năruirii ultimei șanse de a se realiza moral și eroic prin fecior, ca un om al pământului cu simțul continuității de sine, datoriei și sacrificiului. Nu e o noutate constatarea că multe texte dramatice trezesc interes prin actori. Am avut revelația unui erou al arderii absolute, revelația unei ființe de o moralitate atît de cristalină în setea ei de împlinire existențială, înecî n-am putut scoate rîndurile de față de sub mirajul prezenței dintotdeauna a actorului, prezentă, cum am spus, camilpetresciană, care obligă la reculegere și taină ori de cîte ori gongul îi anunță maiestruoasa argonautică.

Ionuț Niculescu

AMZA PELLEA :

Petre Dinou

Cine îl știe, nu-l cunoaște îndeajuns.

Unii îl recunosc sub chipul lui Mihai Vi-teazul. Alții îl confundă cu Nea Mărin. Destui și-l evocă sub înfățișarea unui Hamlet de provincie. Nimic mai exact. Și totuși, nimic mai schematic decît să-l destinăm în definiția noastră unei unice înfățișări. Deci,